

Faksimil & transkrib.

Donald Broady, "Pierre Bourdieu 1930-2002",
Dagens Forskning, årg. 1 nr 3, 4–5 febr. 2002, p. 36.

Dödsruna. Pierre Bourdieu dog 23 jan. 2002.

Äv. publ. i *Brutus Östlings Bokförlag Symposion Boktidning*, nr 1 2002, p. 24.

Transkrib.

Pierre Bourdieu 1930–2002

av Donald Broady, professor vid Uppsala universitet

Pierre Bourdieu betydde mycket för många. Själv kom jag i kontakt med honom i början av 1980-talet. Vid den tiden vallfärdade studenter och unga forskare från många länder till Paris för att följa seminarier och föreläsningar hos Foucault, Deleuze, Derrida, Kristeva, Lyotard, Baudrillard och andra som i utlandet etiketterades "poststrukturalister". Också Bourdieu kan räknas dit. Benämningen var egentligen inte så dum eftersom de varit strukturalister i sin ungdom och skulle ägna resten av livet åt att finna vägar ut ur den klassiska strukturalismen. I övrigt hade de inte så mycket gemensamt. Det vi sökte hos de parisiska läromästarna var vägledning. Vi hade kommit att misstro den traditionella sortens vetenskaplighet. Av Foucault hade vi lärt att vilja till vetande är vilja till makt. Sanningsanspråk är övervåld. Ned med systematik och klassificeringar, fram för det fragmentariska och partikulära. Hellre essäist än forskare. Den slutsatsen drog många av mina kamrater.

Men några av oss hittade en annan utväg, som erbjöds vid Bourdieus sociologcenter vid l'École des Hautes Études en Sciences Sociales. Bourdieu lärde sina medarbetare och studenter att vända de samhällsvetenskapliga verktygen mot vetenskapen själv. Undersök din egen utkikspunkt och den vetenskapliga värld där du vistas: reglerna för hur nykomlingar upptas i gemenskapen, vilka investeringar och insatser som krävs, vilka orienteringsriktningar som står till buds, vilka värden som står på spel och vilka symboliska och materiella vinster som finns att hämta. Därmed

kan du vaccinera dig mot frestelsen att säga just det som din position inom fältet tilldelar dig att säga. Den väg Bourdieu anvisade innebar således inte att vända vetenskapen ryggen utan tvärtom att utforska dess sociala betingelser.

Detta slags självreflexion, eller "socioanalys" för att använda hans eget ord, är grunden för Bourdieus sociologi. När han 1982 tillträdde sin stol vid Collège de France ägnade han installationsföreläsningen åt en analys av den magistrala föreläsningen (*Leçon sur la leçon*, 1982). Vetenskapssociologin ska inte vara någon avskild specialitet, den ska göras till fundamentet i det vetenskapliga hantverket. Så löd budskapet också i Bourdieus sista föreläsningsserie vid Collège de France (nyss utgiven som *Science de la science et réflexivité*, 2001).

Att det aldrig är de fattiga som lyckas genomföra revolutioner framgår av Bourdieus stora studie av modernismens framväxt i fransk litteratur och konst (*Les règles de l'art*, 1992). Nydanarna var de författare och konstnärer som överblickade sitt fält och bemästrade de genrer, stilar och verknytningsmedel som lämnats dem i arv. Inom samhällsvetenskapen var Bourdieu en förnyare av den sorten. Han stod, som det heter, på höjden av sin tids vetande. Han gjorde något eget av hela registret av tillgängliga tanketraditioner och forskningsredskap. Han hyste en bergfast tro på vetenskapen, förutsatt att dess utövare begriper de sociala villkoren för den egna verksamheten. Det innebär bland annat att inte låta sig hindras av barriärer som är resultat av sociala strider mellan olika läger bland forskarna. Sådana socialt skapade men vetenskapligt irrelevanta gränser är de mellan olika akademiska specialiteter eller mellan humaniora och samhällsvetenskap, individperspektiv och strukturperspektiv, etnografiska närstudier och statistik och så vidare.

För egen del väjde Bourdieu inte vid disciplingränserna utan gav sig in i områden som brukar anses höra till antropologin (*Le déracinement*, 1964; *Esquisse d'une théorie de la pratique*, 1972; *Le sens pratique*, 1980), sociologin (*Travail et travailleurs en Algérie*, 1963; *La distinction*, 1979; *La misère du monde*, 1993), filosofin (*Le métier de sociologue*, 1968; *L'ontologie politique de Martin Heidegger*, 1988; *Méditations pascaliennes*, 1997), konst- och litteraturvetenskapen (*L'amour de l'art*, 1966; *Les règles de l'art*, 1992), utbildningsforskningen (*Les héritiers*, 1964; *La reproduction*, 1970; *La noblesse d'État*, 1989), lingvistik (*Ce que parler veut dire*, 1982), genusforskningen (*La domination masculine*, 1998), ekonomin (*Les structures sociales de l'économie*, 2000), statsvetenskapen (*Propos sur le champ politique*, 2000) eller vetenskapsteorin (*Science de la science et réflexivité*, 2001).

På senare år ägnade han sin mesta tid åt att agera som intellektuell i enlighet med sin egen definition. En intellektuell är en som dels har stabilt fotfäste inom något självständigt kulturellt fält, exempelvis i egenskap av konstnär eller forskare, dels från denna position griper in i samtidens viktiga politiska frågor. Bourdieu attackerade nyliberalernas (*Contre-feux*, 1998) och massmediernas (*Sur la télévision*,

1997) dominans och uppträdde till försvar för grupper vilkas rättigheter förtrampades: immigranter utan uppehållstillstånd, strejkande arbetare och skolelever, förfördelade kvinnor, homosexuella, bönder.

Ett stort livsverk. Ändå sa Bourdieu ibland att allt han åstadkommit bara var ”ungdomsarbeten” ur vilka något mer betydelsefullt skulle kunna spira. Nu har han själv gjort sitt, men förhoppningsvis kommer åtskilligt att växa ur allt han lämnat efter sig: skrifterna, forskningsverktygen – däribland begrepp som habitus, fält, symboliskt och kulturellt kapital – och hållningen till forskarens och den intellektuelles uppgifter.

[TEXT TILL LITEN BIOGRAFISK RUTA:]

Pierre Bourdieu

Född den 1 augusti 1930 i byn Denguin i Frankrikes sydvästra hörn, avled i Paris den 23 januari 2002. Sedan 1964 Directeur d'études vid l'École des Hautes Études en Sciences Sociales och sedan 1982 dessutom innehavare av stolen i sociologi vid Collège de France. Ledare för Centre de Sociologie Européenne, redaktör för tidskrifterna Actes de la recherche en sciences sociales och Liber. På svenska finns Kultursociologiska texter (1986), Texter om de intellektuella (1992), Kultur och kritik (1994), Homo academicus (1996), Om televisionen (1998), Moteld (1999), Praktiskt förnuft (1999), Den manliga dominansen (1999) och Konstens regler (2000).

Pierre Bourdieu (1930-2002)

AV DONALD BROADY, PROFESSOR VID UPPSALA UNIVERSITET

■ Pierre Bourdieu betydde mycket för många. Själv kom jag i kontakt med honom i början av 1980-talet. Vid den tiden valfärdade studenter och unga forskare från många länder till Paris för att följa seminarier och föreläsningar hos Foucault, Deleuze, Derrida, Kristeva, Lyotard, Baudrillard och andra som i utlandet etiketterades "post-strukturalister". Också Bourdieu kan räknas dit. Benämningen var egentligen inte så dum eftersom

de hade varit strukturalister i sin ungdom och skulle ägna resten av livet åt att finna vägar ut ur den klassiska strukturalismen. I övrigt hade de inte så mycket gemensamt. Det vi sökte hos de parisiska läromästarna var vägledning.

VI HADE KOMMIT att misstro den traditionella sortens vetenskaplighet. Av Foucault hade vi lärt att vilja till vetande är vilja till makt. Sanningsanspråk är överväld. Ned

med systematik och klassificeringar, fram för det fragmentariska och partikulära. Hellre essäist än forskare. Den slutsatsen drog många av mina kamrater.

Men några av oss hittade en annan annan utväg, som erbjöds vid Bourdieus sociologier vid l'École des Hautes Études en Sciences Sociales. Bourdieu lärde sina medarbetare och studenter att vända de samhällsvetenskapliga verktygen mot vetenskapen själv. Undersök din egen utskickspunkt och den vetenskapliga värld där du vistas: reglerna för hur nykomlingar upptas i gemenskapen, vilka investeringar och insatser som krävs, vilka orienteringsriktningar som står till buds, vilka värden som står på spel och vilka symboliska och materiella vinster som finns att hämta. Därmed kan du vaccinera dig mot frestelsen att säga just det som din position inom fältet tilldelar dig att säga.

Den väg Bourdieu anvisade innebär således inte att vända vetenskapen ryggen utan tvärtom att utforska dess sociala betingelser.

DETTA SLAGS SJÄLVREFLEXION, eller "socioanalys" för att använda hans eget ord, är grunden för Bourdieus sociologi. När han 1982 tillträdde sin stol vid Collège de France ägnade han installationsföreläsningen åt en analys av den magistrala föreläsningen (*Leçon sur la leçon*, 1982). Vetenskapssociologin ska inte vara någon avskild specialitet, den ska göras till fundamentet i det vetenskapliga hantverket. Så löd budskapet också i Bourdieus sista föreläsningsserie vid Collège de France (nyss utgiven som *Science de la science et réflexivité*, 2001).

Att det aldrig är de fattiga som lyckas genomföra revolutioner framgår av Bourdieus stora studie av modernismens framväxt i fransk litteratur och konst (*Les règles de l'art*, 1992). Nydanarna var de författare och konstnärer

Pierre Bourdieu

Född den 1 augusti 1930 i byn Denguin i Frankrikes sydvästra hörn, avled i Paris den 23 januari 2002. Sedan 1964 Directeur d'Études vid l'École des Hautes

Études en Sciences Sociales och sedan 1982 dessutom innehavare av stolen i sociologi vid Collège de France. Ledare för Centre de Sociologie Européenne, redaktör för tidskrifternas Actes de la recherche en sciences sociales och Liber. På svenska finns Kultursociologiska texter (1986), Texter om de intellektuella (1992), Kultur och kritik (1994), Homo academicus (1996), Om televisionen (1998), Moteld (1999), Den manliga dominansen (1999) och Konstens regler (2000).

som överblickade sitt fält och bemästrade de genrer, stilar och verkningsmedel som lämnats dem i arv.

Inom samhällsvetenskapen var Bourdieu en förnyare av den sorten. Han stod, som det heter, på höjden av sin tids vetande. Han gjorde något eget av hela registret av tillgängliga tanketraditioner och forskningsredskap. Han hyste en bergfast tro på vetenskapen, förutsatt att dess utövare begriper de sociala villkoren för den egna verksamheten. Det innebär bland annat att inte låta sig hindras av barrärer som är resultat av sociala strider mellan olika läger bland forskarna. Sådana socialt skapade men vetenskapligt irrelevanta gränser är de mellan olika akademiska specialiteter eller mellan humaniora och samhällsvetenskap, individperspektiv och strukturerperspektiv, etnografiska närstudier och statistik och så vidare.

FÖR EGEN DEL VÄJDE Bourdieu inte vid disciplinrännerna utan gav sig in i områden som brukar anses höra till antropologin (*Le déracinement*, 1964; *Esquisse d'une théorie de la pratique*, 1972;

Le sens pratique, 1980), sociologin (*Travail et travailleurs en Algérie*, 1963; *La distinction*, 1979; *La misère du monde*, 1993), filosofin (*Le métier de sociologue*, 1968; *L'ontologie politique de Martin Heidegger*, 1988; *Méditations pascaliennes*, 1997), konst- och litteraturvetenskapen (*L'Amour de l'art*, 1966; *Les règles de l'art*, 1992), utbildningsforskningen (*Les héritiers*, 1964; *La reproduction*, 1970; *La noblesse d'État*, 1989), lingvistik (*Ce que parler veut dire*, 1982), genusforskningen (*La domination masculine*, 1998), ekonomin (*Les structures sociales de l'économie*, 2000), statsvetenskapen (*Propos sur le champ politique*, 2000) eller vetenskapsteorin (*Science de la science et réflexivité*, 2001).

PÅ SENARE ÅR ÄGNADE han sin mesta tid åt att agera som intellektuell i enlighet med sin egen definition. En intellektuell är en som dels har stabil fotfäste inom något självständigt kulturellt fält, exempelvis i egenskap av konstnär eller forskare, dels från denna position griper in i samtidens viktiga politiska frågor. Bourdieu attackerade nyliberalernas (*Contre-feux*, 1998) och massmediernas (*Sur la télévision*, 1997) dominans och uppträdde till försvar för grupper vilkas rättigheter förtrampades: immigranter utan uppehållstillstånd, strejkande arbetare och skolelever, förördelade kvinnor, homosexuella, bönder.

Ett stort livsverk. Ändå sa Bourdieu ibland att allt han åstadkommit bara var "ungdomsarbeten" ur vilka något mer betydelsefullt skulle kunna spira. Nu har han själv gjort sitt, men förhoppningsvis kommer åtskilligt att växa ur allt han lämnat efter sig: skrifterna, forskningsverktygen - däribland begrepp som habitus, fält, symboliskt och kulturellt kapital - och hållningen till forskarens och den intellektuelles uppgifter.

Medlemslån.

Inte för vem som helst.

REDAKTÖR: HANS WOLF, TELEFON 08-37 09 41

Pierre Bourdieu (1930-2002)

AV DONALD BROADY, PROFESSOR VID UPPSALA UNIVERSITET

■ Pierre Bourdieu betydde mycket för många. Själv kom jag i kontakt med honom i början av 1980-talet. Vid den tiden vallfärdade studenter och unga forskare från många länder till Paris för att följa seminarier och föreläsningar hos Foucault, Deleuze, Derrida, Kristeva, Lyotard, Baudrillard och andra som i utlandet etiketterades "post-strukturalister". Också Bourdieu kan räknas dit. Benämningen var egentligen inte så dum eftersom

de hade varit strukturalister i sin ungdom och skulle ägna resten av livet åt att finna vägar ut ur den klassiska strukturalismen. I övrigt hade de inte så mycket gemensamt. Det vi sökte hos de parisiska läromästarna var vägledning.

VI HADE KOMMIT att misstro den traditionella sortens vetenskaplighet. Av Foucault hade vi lärt att vilja till vetande är vilja till makt. Sanningsanspråk är överväld. Ned

med systematik och klassificeringar, fram för det fragmentariska och partikulära. Hellre essäist än forskare. Den slutsatsen drog många av mina kamrater.

Men några av oss hittade en annan annan utväg, som erbjöds vid Bourdieus sociologicerter vid l'École des Hautes Études en Sciences Sociales. Bourdieu lärde sina medarbetare och studenter att vända de samhällsvetenskapliga verktygen mot vetenskapen själv. Undersök din egen utlikspunkt och den vetenskapliga värld där du vistas: reglerna för hur nykomlingar upptas i gemenskapen, vilka investeringar och insatser som krävs, vilka orienteringsriktningar som står till buds, vilka värden som står på spel och vilka symboliska och materiella vinster som finns att hämta. Därmed kan du vaccinera dig mot frestelsen att säga just det som din position inom fältet tilldelar dig att säga.

Den väg Bourdieu anvisade inenbar således inte att vända vetenskapen ryggen utan tvärtom att utforska dess sociala betingelser.

DETTA SLAGS SJÄLVREFLEXION, eller "socioanalys" för att använda hans eget ord, är grunden för Bourdieus sociologi. När han 1982 tillträdde sin stol vid Collège de France ägnade han installationsföreläsningen åt en analys av den magistrala föreläsningen (*Leçon sur la leçon*, 1982). Vetenskapssociologin ska inte vara någon avskild specialitet, den ska göras till fundamentet i det vetenskapliga hantverket. Så löd bud-

Pierre Bourdieu

Född den 1 augusti 1930 i byn Denguin i Frankrikes sydvästra hörn, avled i Paris den 23 januari 2002. Sedan 1964 Directeur d'études vid l'École des Hautes

Études en Sciences Sociales och sedan 1982 dessutom innehavare av stolen i sociologi vid Collège de France. Ledare för Centre de Sociologie Européenne, redaktör för tidskrifterna *Actes de la recherche en sciences sociales* och *Liber*. På svenska finns *Kultursociologiska texter* (1986), *Texter om de intellektuella* (1992), *Kultur och kritik* (1994), *Homo academicus* (1996), *Om televisionen* (1998), *Moteld* (1999), *Den manliga dominansen* (1999) och *Konstens regler* (2000).

som överblickade sitt fält och bemästrade de genrer, stilar och verkkningsmedel som lämnats dem i arv.

Inom samhällsvetenskapen var Bourdieu en förnyare av den sorten. Han stod, som det heter, på höjden av sin tids vetande. Han gjorde något eget av hela registret av tillgängliga tanketraditioner och forskningsredskap. Han hyste en bergfast tro på vetenskapen, förutsatt att dess utövare begriper de sociala villkoren för den egna verksamheten. Det innebär bland annat att inte låta sig hindras av barriärer som är resultat av sociala strider mellan olika läger bland forskarna. Sådana socialt skapade men vetenskapligt irrelevanta gränser är de mellan olika akademiska specialiteter eller mellan humaniora och samhällsveten-

Le sens pratique, 1980), sociologin (*Travail et travailleurs en Algérie*, 1963; *La distinction*, 1979; *La misère du monde*, 1993), filosofin (*Le métier de sociologue*, 1968; *L'ontologie politique de Martin Heidegger*, 1988; *Méditations pascaliennes*, 1997), konst- och litteraturvetenskapen (*L'amour de l'art*, 1966; *Les règles de l'art*, 1992), utbildningsforskningen (*Les héritiers*, 1964; *La reproduction*, 1970; *La noblesse d'État*, 1989), lingvistik (Ce que parler veut dire, 1982), genusforskningen (*La domination masculine*, 1998), ekonomin (*Les structures sociales de l'économie*, 2000), statsvetenskapen (*Propos sur le champ politique*, 2000) eller vetenskapsteorin (*Science de la science et réflexivité*, 2001).

PÅ SENARE ÅR ÄGNADE han sin mesta tid åt att agera som intellektuell i enlighet med sin egen definition. En intellektuell är en som dels har stabilt fotfäste inom något självständigt kulturellt fält, exempelvis i egenskap av konstnär eller forskare, dels från denna position griper in i samtidens viktiga politiska frågor. Bourdieu attackerade nyliberalernas (*Contre-feux*, 1998) och massmediernas (*Sur la télévision*, 1997) dominans och uppträdde till försvar för grupper vilkas rättigheter förtrampades: immigranter utan uppehållstillstånd, strejkande arbetare och skolelever, förfördelade kvinnor, homosexuella, bönder.

Ett stort livsverk. Ändå sa Bourdieu ibland att allt han ästadkom-

Medlemslån.

Inte för vem
som helst.